Thực hiện nguyên tắc tự phê bình và phê bình theo tinh thần "Tự chỉ trích" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ tại Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh

ThS ĐÀO ĐÌNH KHOA
Báo Bắc Ninh
Email: daodinhkhoa@gmail.com

ThS LÊ XUÂN LỢI
Thành ủy Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh
Email:loilexuan@gmail.com

Tóm tắt: *Tự phê bình và phê bình là một trong những nguyên tắc phát triển của Đảng. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh thường xuyên căn dặn chúng ta phải coi tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để giữ gìn và củng cố sự đoàn kết thống nhất của Đảng, là quy luật phát triển của Đảng. Tại tỉnh Bắc Ninh, các tổ chức cơ sở đảng luôn đẩy mạnh thực hiện nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong sinh hoạt Đảng, tích cực học tập tinh thần phê bình và tự phê bình trong tác phẩm "Tự chỉ trích" của cố Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ. Đây là việc làm mang ý nghĩa lớn lao, vừa tiếp nối truyền thống cách mạng của các thế hệ đi trước, vừa nhằm xây dựng và củng cố khối đại đoàn kết, thống nhất trong toàn Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh, chung sức, đồng lòng cùng thực hiện mục tiêu xây dựng và phát triển Bắc Ninh giàu đẹp, văn minh, trở thành thành phố trực thuộc Trung ương.*
Từ khóa: *nguyên tắc tự phê bình và phê bình; tác phẩm "Tự chỉ trích"; công tác xây dựng Đảng; Bắc Ninh.*

1. Nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm "Tự chỉ trích" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ

Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ sinh ngày 9.7.1912 trong một gia đình nhà nho nghèo yêu nước ở làng Phù Khê, tổng Nghĩa Lập, phủ Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh[(1)]. Năm 1925, đồng chí tốt nghiệp trường sơ học và thi đỗ vào trường Bưởi ở Hà Nội. Đầu năm 1928, tại trường Bưởi, đồng chí được kết nạp vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tháng 3.1938, đồng chí được bầu làm Tổng Bí thư khi chưa tròn 26 tuổi. Trên cương vị là nhà lãnh đạo cao nhất của Đảng, Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ đã thể hiện tư chất của một lãnh tụ tài ba, sáng tạo, chèo lái con thuyền cách mạng Việt Nam vượt qua những thác ghềnh nguy hiểm, để cập bến vinh quang.

Trên cương vị Tổng Bí thư của Đảng, với bút danh Trí Cường, đồng chí Nguyễn Văn Cừ đã viết tác phẩm "Tự chỉ trích". Tác phẩm xuất bản tháng 7.1939. Mục đích của tác phẩm "Tự chỉ trích" nhằm "tìm ra những nguyên nhân thất bại và nghiên cứu phương pháp sửa lỗi và tiến thủ", để đưa phong trào cách mạng phát triển đi đến thắng lợi. Quan điểm khi tiến hành kiểm điểm là phải tiến hành nghiêm túc, rút ra những bài học cần thiết, góp phần khôi phục sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng. Nguyên tắc lớn, bao trùm trong tác phẩm "Tự chỉ trích" được Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ xác định là phải "luôn luôn giữ theo tinh thần bônsêvích"[(2)]. Tức là:

Thứ nhất, phải đặt lợi ích và danh dự của Đảng, của cách mạng lên trên hết. Đồng chí nhấn mạnh "Tự chỉ trích Bônsêvích không phải là công kích Đảng, mạt sát Đảng, đặt danh dự cá nhân lên trên tất cả quyền lợi của Đảng, của cách mạng"[(3)]. Theo đồng chí một người đảng viên Đảng Cộng sản phải biết lấy uy tín, lấy danh dự chung của Đảng làm danh dự của mình. "Mỗi đảng viên có quyền tự do thảo luận và tự chỉ trích, nhưng phải theo nguyên tắc như trên"[(4)].

Thứ hai, phải nhằm tăng uy tín và ảnh hưởng của Đảng, củng cố khối đại đoàn kết, để đưa phong trào cách mạng tiến lên giành thắng lợi. Đồng chí khẳng định: "Bao giờ sự chỉ trích cũng là tự chỉ trích bônsêvich, nghĩa là để huấn luyện quần chúng và giúp đảng viên tự huấn luyện để làm tăng uy tín và ảnh hưởng của Đảng, để cho Đảng được càng thống nhất và củng cố, để đưa phong trào phát triển lên, đưa cách mạng thắng lợi; chớ không phải đặt cá nhân mình lên trên Đảng, đem ý kiến riêng - dù cho đúng - đối chọi

với Đảng, vin vào một vài khuyết điểm mà mạt sát Đảng, phá hoại ảnh hưởng của Đảng, gieo mối hoài nghi lộn xộn trong quần chúng, gây mầm bè phái chia rẽ trong hàng ngũ của Đảng"[5].

Thứ ba, phải nhìn thẳng sự thật, nói rõ sự thật, không giấu giếm những sai lầm hạn chế của mình để sửa đổi, để làm cho Đảng mạnh lên. Đồng chí nhấn mạnh cần phải "Công khai, mạnh dạn, thành thực vạch những lỗi lầm của mình và tìm ra phương châm sửa đổi, chống những xu hướng hoạt đầu, thỏa hiệp, như thế không phải làm yếu Đảng mà làm cho Đảng thống nhất, mạnh mẽ"[6]. Làm như thế không sợ địch phá hoại, lợi dụng. Trái lại nếu giữ cái vỏ thống nhất mà bên trong thì hổ lốn, hoạt đầu, "đó mới chính là để cho quân thù chửi rủa". Hơn nữa điều này càng chứng tỏ Đảng không phải là Đảng tiền phong cách mạng mà là một Đảng hoạt đầu, cải lương. Đó chính là nguyên tắc trọng yếu nhất để xây dựng Đảng vững mạnh.

Có thể nói, tác phẩm "Tự chỉ trích" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ là một tác phẩm có giá trị lý luận sâu sắc. Nguyên tắc tự phê bình và phê bình được nêu trong trong tác phẩm đã đóng góp quan trọng vào công tác xây dựng Đảng cả về tư tưởng, chính trị và tổ chức. Sự ra đời của tác phẩm đã kịp thời đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng lúc bấy giờ. *Trước hết*, đã giúp Đảng tìm ra những nguyên nhân thất bại và nghiên cứu phương pháp sửa lỗi và tiến thủ cho cách mạng. *Thứ hai*, nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm giúp Đảng kịp thời uốn nắn những lệch lạc của phong trào cách mạng, của công tác xây dựng Đảng, góp phần quan trọng vào việc giáo dục, giác ngộ chính trị cho đảng viên, tập hợp lực lượng quần chúng trong Mặt trận Dân chủ Đông Dương, khắc phục tình trạng bất đồng ý kiến xuất hiện trong Đảng lúc bấy giờ. *Thứ ba*, nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm đã chỉ dẫn cho quần chúng và đảng viên về tính đảng, tính nguyên tắc, tính kiên định cách mạng, cũng như về đạo đức trong tự phê bình và phê bình. *Thứ tư*, nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm là mẫu mực về tinh thần tự phê bình và phê bình của Đảng, tinh thần kiên quyết đấu tranh chống lại mọi biểu hiện cơ hội chủ nghĩa, cả tả khuynh và hữu khuynh, bảo đảm tính đúng đắn và tất thắng của đường lối chính trị của Đảng. *Thứ năm*, nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm đóng góp quan trọng vào công tác xây dựng Đảng, đó là sự thống nhất ý chí và hành động trong Đảng.

2. Gắn nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong tác phẩm "Tự chỉ trích" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ vào công tác xây dựng Đảng ở tỉnh Bắc Ninh hiện nay

Trong những năm qua, song hành với nhiệm vụ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, đối với công tác xây dựng Đảng, Tỉnh ủy Bắc Ninh luôn nhấn mạnh yêu cầu thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong toàn Đảng bộ. Việc giáo dục nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên về tự phê bình và phê bình thường xuyên được Tỉnh ủy quan tâm chỉ đạo thực hiện. Các tổ chức cơ sở đảng tích cực tổ chức triển khai sâu rộng sinh hoạt chuyên đề về nội dung học tập tác phẩm "Tự chỉ trích". Nề nếp, chế độ sinh hoạt tự phê bình và phê bình được duy trì nghiêm túc, nhiều cách làm hay, phương pháp sáng tạo được áp dụng trong thực tiễn, góp phần quan trọng bồi dưỡng, nâng cao trình độ lý luận, chất lượng đảng viên, nâng cao sức chiến đấu của các tổ chức cơ sở đảng. Trong sinh hoạt Đảng định kỳ hàng tháng, sơ kết 6 tháng, các cấp ủy, tổ chức Đảng từ tỉnh tới cơ sở đều tự kiểm điểm tập thể, tự phê bình, đối chiếu với 27 biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa". Qua đó, các cấp ủy, tổ chức đảng, đảng viên trong Đảng bộ tỉnh nhận diện rõ những hạn chế để tự giác kiểm điểm tập thể, kiểm điểm cá nhân, kịp thời khắc phục hạn chế, ngăn chặn, đẩy lùi những biểu hiện, nguy cơ suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ.

Trong quá trình thực hiện các nhiệm vụ chính trị, từ Tỉnh ủy tới các tổ chức cơ sở Đảng thường xuyên phát huy tinh thần chủ động, tiến hành tự phê bình và phê bình, chủ động phát hiện những hạn chế cũng như kịp thời biểu dương những cách làm hay, giải pháp đúng đắn mang lại hiệu quả cao làm cơ sở nhân rộng trong toàn Đảng bộ tỉnh. Nội dung và hình thức sinh hoạt không ngừng được đổi mới, chất lượng sinh hoạt chi bộ được nâng cao. Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Đảng bộ trực thuộc phân công cấp ủy viên tham gia phụ trách và sinh hoạt định kỳ hàng tháng, quý với chi bộ cơ sở, nhất là chi bộ vùng nông thôn, công giáo, những nơi xuất hiện "điểm nóng". Tình trạng nể nang, né

tránh, ngại va chạm dần được khắc phục. Tinh thần thẳng thắn, dám đấu tranh, bảo vệ cái đúng ngày càng được phát huy. Với một số tổ chức cơ sở đảng có vấn đề phức tạp, xuất hiện biểu hiện suy thoái, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", tổ chức Đảng cấp trên trực tiếp dự và chỉ đạo các hoạt động kiểm điểm. Các cấp ủy, chi ủy cơ sở phát huy tốt vai trò trong việc gợi ý kiểm điểm đối với đảng viên, kịp thời phát hiện và chủ động đề xuất các biện pháp xử lý với những biểu hiện vi phạm.

Thực hiện nghiêm túc và thường xuyên nguyên tắc tự phê bình và phê bình, trong những năm qua, sức mạnh đại đoàn kết, thống nhất ý chí, hành động, uy tín của Tỉnh ủy Bắc Ninh ngày càng được nâng cao. Niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân đối với toàn Đảng bộ không ngừng được củng cố. Phát huy những kết quả đạt được, trong nhiệm kỳ 2020 - 2025, Tỉnh ủy Bắc Ninh tập trung thực hiện có hiệu quả chủ đề Đại hội *"Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân; đẩy mạnh đổi mới sáng tạo, xây dựng tỉnh Bắc Ninh phát triển bền vững; cơ bản trở thành thành phố trực thuộc Trung ương theo hướng văn minh, hiện đại"*. Trong bối cảnh quốc tế, khu vực ngày càng có nhiều diễn biến phức tạp, khó dự báo, đất nước phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức và tác động của thiên tai, dịch bệnh, đặc biệt là ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, nhưng dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ, sự nghiêm túc trong thực hiện nguyên tắc tự phê bình và phê bình, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân tỉnh Bắc Ninh nỗ lực phấn đấu, đạt được nhiều kết quả quan trọng trên tất cả các mặt chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội. Bắc Ninh cơ bản trở thành tỉnh công nghiệp theo hướng hiện đại. Kinh tế tiếp tục tăng trưởng cao, cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng, quy mô kinh tế được mở rộng. Nhiều chỉ tiêu kinh tế xã hội đứng trong tốp đầu cả nước như: giá trị sản xuất công nghiệp, kim ngạch xuất, nhập khẩu, thu hút đầu tư nước ngoài, thu ngân sách nhà nước, thu nhập bình quân đầu người… Các lĩnh vực giao thông, xây dựng, đô thị, nông thôn mới, tài chính, đất đai, xây dựng chính quyền điện tử, cải cách hành chính,... được tập trung chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả, góp phần nâng cao các chỉ số năng lực cạnh tranh và làm thay đổi diện mạo của tỉnh ngày càng khang trang, hiện đại. Thành phố Bắc Ninh được công nhận là đô thị loại I. Thị xã Từ Sơn được công nhận là thành phố trực thuộc tỉnh (1.11.2021). 100% số xã và các huyện, thành phố được công nhận đạt chuẩn nông thôn mới, tỉnh Bắc Ninh được nâng hạng trở thành đơn vị hành chính loại II. Sự nghiệp văn hóa - xã hội, giáo dục - đào tạo, y tế, khoa học công nghệ, thông tin truyền thông tiếp tục phát triển và đạt nhiều kết quả quan trọng. An sinh xã hội được quan tâm mở rộng đối tượng và ở mức cao hơn so với cả nước, tỷ lệ hộ nghèo giảm nhanh còn 1,2%. An ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội được đảm bảo, nền quốc phòng toàn dân được củng cố vững chắc. Công tác quản lý nhà nước, phòng, chống tội phạm, tệ nạn xã hội được tăng cường, đối ngoại, hợp tác hội nhập quốc tế ngày càng được mở rộng.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành công vẫn còn tồn tại những hạn chế. Đó là "vai trò, năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của một số tổ chức cơ sở Đảng chưa cao, nhất là trong giải quyết những vấn đề khó khăn, phức tạp nảy sinh ở cơ sở. Tinh thần tự phê bình và phê bình, dân chủ trong sinh hoạt ở một số cấp ủy còn nhiều hạn chế"[7]. Một số đảng viên vẫn còn còn tâm lý nể nang, ngại va chạm, trong sinh hoạt chi bộ ít tham gia phát biểu ý kiến. Đặc biệt là ở các đảng viên trẻ tinh thần đấu tranh phê bình và tự phê bình còn rụt rè, chưa phát huy được tính xây dựng, tính chiến đấu của người đảng viên.

Để thực hiện tốt nguyên tắc tự phê bình và phê bình, phát huy giá trị tác phẩm "Tự chỉ trích" của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ, trong sinh hoạt của toàn Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh ở giai đoạn tiếp theo, cần phải nhận thức rõ và hành động một cách quyết liệt, tập trung vào một số vấn đề sau:

Một là, tiếp tục quán triệt quan điểm coi tự phê bình và phê bình là điều kiện cần và đủ để nâng cao năng lực và sức chiến đấu của tổ chức Đảng, là quy luật phát triển của Đảng. Bắc Ninh đang bước vào giai đoạn phát triển ở tầm cao mới, với động lực hướng tới đạt các tiêu chí thành phố trực thuộc trung ương, hợp tác quốc tế sâu rộng, có nhiều lợi thế trong phát triển kinh tế đô thị và xu hướng đổi mới công nghệ, mở rộng thị trường. Do đó, cần phải có quyết tâm chính trị cao, nâng cao năng lực, vai trò lãnh đạo của Đảng. Đặc biệt, Bắc Ninh cần phát huy truyền thống văn hiến, anh hùng cách mạng để xây dựng Đảng bộ và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh,

trở thành Đảng bộ tiêu biểu của cả nước. Không ngừng tăng cường củng cố khối đại đoàn kết, thống nhất trong Đảng bộ, hệ thống chính trị và toàn dân. Đây là một nhiệm vụ, yêu cầu quan trọng, đòi hỏi toàn Đảng bộ phải quán triệt sâu sắc nguyên tắc tự phê bình và phê bình trong công tác xây dựng Đảng. Mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn ý thức, thực hiện tự phê bình và phê bình. Coi tự phê bình và phê bình là nét văn hóa trong Đảng mà mỗi một người đảng viên cần phải có trách nhiệm gìn giữ và phát triển. Có như vậy, Đảng bộ mới làm tròn sứ mệnh của mình trong lãnh đạo xây dựng, phát triển tỉnh Bắc Ninh sớm hoàn thành mục tiêu trở thành thành phố trực thuộc Trung ương theo hướng văn minh, hiện đại.

Hai là, trong khi tiến hành tự phê bình và phê bình, phải luôn luôn đảm bảo các nguyên tắc "tự chỉ trích bônsêvích". Quán triệt sâu sắc trong mỗi cấp ủy Đảng, mỗi cán bộ, đảng viên mục đích của tự phê bình và phê bình là để nhận diện rõ, chính xác những hạn chế, thiếu sót để tìm phương pháp phù hợp, khắc phục sửa chữa. Không lợi dụng hoặc bị lợi dụng, a dua quần chúng hoặc để các thế lực thù địch nói xấu, bôi nhọ danh dự của Đảng bộ. Phải thường xuyên đặt lợi ích của Đảng lên trên lợi ích của mỗi cá nhân, bảo vệ danh dự và uy tín của Đảng bộ trước những âm mưu diễn biến hòa bình của thế lực thù địch. Không ngừng xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nâng cao uy tín và gây ảnh hưởng vai trò của Đảng bộ trong quảng đại quần chúng nhân dân lao động. Quá trình tự phê bình và phê bình phải, thẳng thắn, trên cơ sở "tình đồng chí thương yêu lẫn nhau". Khi tiến hành tự phê bình và phê bình phải "nhìn thẳng vào sự thật, nói rõ sự thật và nói đúng sự thật", không nể nang, "dĩ hòa vi quý", không giấu giếm hoặc thêm bớt khuyết điểm. Đặc biệt, không được lợi dụng phê bình để nói xấu, bôi nhọ, vùi dập, đả kích danh dự của người khác… Nếu vi phạm những điểm này, chẳng những không đạt được mục đích, ý nghĩa thực sự của công tác tự phê bình và phê bình, mà ngược lại sẽ làm suy giảm ảnh hưởng, uy tín của Đảng bộ tỉnh trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ chính trị, là mầm mống nảy sinh những biểu hiện cục bộ, bè phái, mất đoàn kết trong các tổ chức Đảng ở địa phương.

Ba là, tự phê bình và phê bình luôn gắn liền với việc không ngừng mở rộng dân chủ. Dân chủ là một trong những yếu tố quan trọng để thực hiện phê bình. Trong *Di chúc*, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ trong Đảng cùng với việc thực hành dân chủ thì "tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất" để củng cố và phát triển sự đoàn kết, thống nhất của Đảng. Người cũng căn dặn: "Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng"[8]. Do đó, khi thực hiện nguyên tắc tự phê bình và phê bình cần phải gắn với việc phát huy dân chủ trong sinh hoạt đảng vừa là giải pháp quan trọng vừa là mang tính nguyên tắc trong giai đoạn hiện nay. Đây là yếu tố đảm bảo đưa đến sự thành công trong quá trình nhận diện rõ những thành công, hạn chế và sai lầm để từ đó giúp Đảng sửa đổi và phát triển.

Tác phẩm "Tự chỉ trích" do Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ viết được xuất bản cách nay gần một thế kỷ. Nhưng những giá trị lý luận và ý nghĩa thực tiễn của nguyên tắc tự phê bình và phê bình được nêu ra trong tác phẩm vẫn vẹn nguyên trong thời đại ngày nay. Đối với Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh, thực hiện nghiêm túc, sâu sắc, đúng đắn nguyên tắc tự phê bình và phê bình theo những chỉ dạy của Tổng Bí thư Nguyễn Văn Cừ là một trong những nguyên nhân quan trọng đưa tới sự phát triển, lớn mạnh của Đảng bộ tỉnh những năm qua. Trong bối cảnh mới, trước những yêu cầu mới ngày càng cao, việc tiếp tục thực hiện những nguyên tắc này, phát huy những kết quả đã đạt được, đồng thời khắc phục những hạn chế, khiếm khuyết sẽ là cơ sở lý luận - thực tiễn quan trọng đảm bảo vững chắc cho những thắng lợi của Đảng bộ tỉnh trong thực hiện nhiệm vụ xây dựng tỉnh Bắc Ninh ngày càng giàu mạnh, phát triển bền vững theo hướng văn minh, hiện đại./.

(1) Nay là thôn Phù Khê Thượng, phường Phù Khê, thành phố Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh.

(2), (3), (4), (5), (6) Đảng Cộng sản Việt Nam (2000), *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, T.6, tr.623,624,624-625,625,626.

(7) Tỉnh ủy Bắc Ninh (2020), *Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Bắc Ninh lần thứ XX, nhiệm kỳ 2020 - 2025*, Bắc Ninh, tr.77.

(8) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, T.15, tr.611.